

GUDSTJENESTE MED DÅP OG NATTVERD

Fjellhamar kirke 28. september 2014

Markus 7,31 - 37

PREKEN

BIBELTEKSTEN

31 Siden drog han igjen bort fra landet omkring Tyrus, og tok veien gjennom Sidon og Dekapolis-landet og kom til Galilea-sjøen. **32** Her førte de til ham en mann som var døv og hadde vondt for å tale, og de bad ham legge hendene på ham. **33** Jesus tok ham med seg bort fra mengden. Han stakk fingrene i ørene hans, tok spytt og rørte ved tungen hans, **34** løftet blikket mot himmelen, sukket og sa til ham: «Effata!» – det betyr: «Lukk deg opp!» **35** Da ble ørene hans åpnet, og tungen ble løst, så han talte rent. **36** Jesus påla dem at de ikke skulle fortelle det til noen; men jo mer han forbød det, dess mer gjorde de det kjent. **37** Folk var overveldet og forundret og sa: «Alt han har gjort, er godt. Han får døve til å høre og stumme til å tale.»

IKKE FORTELLE? GLEM DET.

Av og til lurer jeg på hvordan Jesus tenkte. Å be denne mannen og hans venner ikke å fortelle noen om dette, det er i beste fall naivt. Tenk hva det betød for den mannen! Og følgelig for vennene hans. Uten hørsel og uten å komme gjøre seg forstått, var denne mannens kommunikasjon og mulighet for fellesskap sterkt begrenset. Og så er det en så konkret og målbar helbredelse for alle. Ikke bare en smerte som er borte, men en døv som kan høre og stum som kan snakke. Folk var overveldet og forundret. Ikke fortelle det til noen? Glem

det, det er ikke mulig. Det er tvert i mot fortalt så grundig at det 2000 år senere snakkes om i en hel verden.

Og det sier en del, mener jeg, at fortellingene om Jesus og ikke minst hans helbredelser, fortelles i hele verden 2000 år senere. Til alle tider og på alle steder så finnes det slike helbredeshistorier. Snåsamannen er kanskje en norsk lokal variant fra vår tid. Men det er jo helt utenkelig at hans historier skulle bli fortalt i hele verden om 2000 år. De er sikkert glemt om maks 50 år. Det Jesus gjorde har overveldet mennesker og forundret mennesker så sterkt at det ikke bare dør ut, men lever og sprer seg videre. Jeg har ikke opplevd noen slik helbredelse selv. Men jeg tror Jesus gjorde det, og at Gud kan helbrede folk også i dag. Jeg tror Gud har skapt verden, at det er en god skaper bak det ubegripelige storslåtte universet og jordkloden vår, ned til kronen på verket, et hvert nytt menneskebarn. Og da har jeg ingen problemer med å tro at Gud også kan rette opp en hørselskade. Min erfaring er at det skjer sjelden. Men jeg tror det kan skje, og vil gjerne være med å be om det.

JESUS TAR SEG TID

Jesus møtte denne døve mannen som hadde vondt for å tale, på en så nydelig måte. Han tok seg tid, og fikk han med bort fra mengden. Jesus ville ikke at dette skulle være noe show for folk, men et personlig møte med mannen. Jesus så den enkelte, hadde tid til den ene. Det økte jo også tryggheten for den døvstumme, og det forenklet kommunikasjonen mye. Det kunne fort være at den døve hørte litt, men at alle lydene var svake, uklare og blandet seg sammen. Og er en sans borte blir du veldig god med de andre. Så den døvstumme var helt sikkert veldig oppmerksom med øynene. Å være alene med Jesus ga han de beste muligheter til å fokusere og kommunisere uforstyrret på Jesus.

Men hvorfor drev Jesus med alle disse merkelige og litt ulekre berøringene? Var det magi og skuespill? Nei, det var tegnspråk. Mannen var jo døv. Fingrene i ørene, berøringen fra Jesu munn til hans munn, og blikket mot himmelen. Det talte jo for seg selv. Og spytt var et vanlig virkemiddel ved helbredelser den gang. Keiser Vespasian sin spytt ble omtalt med helbredende virkning. Jesus brukte spytt ved to andre helbredelser. Alle disse synlige og fysiske berøringene kommuniserte tydelig med den døvstumme. Han skjønnte hva Jesus gjorde.

Som kom et ord, som mannen kanskje kunne lese på Jesu munn og ut fra kommunikasjonen de hadde hatt skjønnte hva var – Effata! Lukk deg opp! Eller slipp løs! Og underet skjedde. Ørene hans ble åpnet og tungen ble løst. For den mannen betydde dette at han kunne ta del i fellesskapet med vennene sine og alle andre, på en helt ny måte.

VI MÅ ORKE HELE PAKKA

Gjennom min mor som har mistet hørselen gradvis fra hun var 30, har jeg sett på nært hold hvordan tap av hørsel gir store utfordringer, ikke minst sosialt. I et rom med mange stemmer og lyder, i raskt tempo fra ulike kanter, er det ikke mulig å henge med. Det brytes ut i latter og man vet ikke hvorfor, av og til tror man man er med og sier noe, og skjønner i samme øyeblikk at man har bommet helt. Det er lett for hørselshemmede å miste motet, og isolere seg sosialt. Men ingen har lært meg en sterkere lekse om et menneskes verdi enn mamma når hun med tårer i øynene trassig slår hånden i bordet sier: Jeg vil være med. Jeg har også noe å tilføre. Jeg er også verdt noe.

Vi trenger alle hjelp til å lukke opp stengte dører, eller å slippes løs fra ting som binder eller fanger oss. Fellesskap og selvfølelse kan være vanskelig for oss alle, også de av oss med alle sansene intakt.

Det trenger ikke være så langt mellom at våre velisolerte hjem er et fredfullt sted vi kan lukke en dør bak oss, til et sted hvor vi er mer alene enn vi ønsker. Relasjoner er sammensatte. Det er så mye godt i det, men det er også krevende. Vi kan trekke oss unna fordi vi synes det blir slitsomt med de andre, eller vi føler at de synes det er slitsomt å være med meg. Skal vi møtes og ikke sitte mer alene enn hva godt er, så må vi orke hele pakka, tror jeg. Hvis vi drar oss unna når det blir slitsomt og vanskelige, mister vi fort det gode i relasjonene også.

DET TAUSE OPPRØRET

I media har det blitt skrevet mye om ungdom i det siste. Det tause opprøret, var tittelen på Hanne Skartveits artikkel i VG. Hun skriver at et skjult ungdomsopprør er på gang. Men det er ikke de voksne, autoritetene, som ungdommen angriper, men seg selv. De sulter seg selv, skader seg selv, og dropper ut av skolen. 43% fullfører ikke videregående på normert tid.

I andre enden er de som skal være flinke i alt. På skolen, i sport, utseende, sosialt. Ungdom drikker mindre enn før, røyker mye mindre, de spiser sunt, trener, er høflige og krangler ikke med foreldre.

De kalles gjerne generasjon prestasjon. Det vi foreldre ønsker mest er at våre barn skal bli lykkelig. For en forventning! Det holder ikke med utdanning og jobb. Greier du ikke å bli lykkelig, er logikken i samfunnet at det er ditt eget ansvar, for du har jo fått alle muligheter. Mange blir utslitte. 1 av 4 jenter sliter psykisk. Dette skaper mange tapere – og mange utslitte flinkiser.

Sosiale medier gnir dette inn. Du kan ”live” hele tiden se hvordan andre lykkes. Jeg kjenner en jente på 20 år som skifter ut smart-telefon med vanlig mobil. Hun vil ikke utsette seg for det glansbildet

så tyter ut av de sosiale mediene hele tiden. Det holder å ha det på PC'n av og til. Når hun sitter på T-banen vil hun ikke stirre ned i en skjerm med alle disse vellykkede og utsette seg for presset til alt hun burde være flink til. Hun vil heller se på de som sitter på T-banen, som selv om de sitter med nesa i de sosiale mediene, så ser de helt annerledes ut. Helt vanlige.

Dette er dagens samfunn. Vi voksne har skapt det, vi som også er foreldre til de som nå vokser opp. Hva gir vi voksne videre? Hva gir vi foreldre til barna? Sannheten er vel at dette like mye er vårt problem som de unges problem. Vi sitter like fast i det som dem. Men vi har et ansvar som voksne. Det blir jo selvsagt feil å be dem spise usunt, droppe leksene, legge seg på sofaen, røyke og drikke. Livet er krevende, og vi må jobbe. Gjøre vårt beste. Det er godt for oss, for andre, og fellesskapet, samfunnet, trenger det.

SELVBILDE = SELVFØLELSE + SELVTILLIT

Den danske familierapeutten Jesper Juul sier noe viktig. Selvbilde = Selvfølelse + selvtillit. Selvfølelse er hvem jeg er. Selvtillit er det jeg kan og gjør. Selvfølelse styrkes av anerkjennelse: Jeg er glad i deg, du er så fin fordi du er du, det er så godt å se deg og være med deg. Selvtillit styrkes av ros: Så flink du er! Så pen du er! Så god du er til å spille fotball! De sosiale medier er her. Et utstillingsvindu av alt vi kan og får til, nesten alltid i glansbildeversjonen.

Dere dåpsforeldre har fått et lite barn i armene. Der var jeg for 20 år siden. En stor og spennende oppgave. Et godt selvbilde trenger både en god og sunn selvfølelse og en god og sunn selvtillit. Å mestre noe betyr mye for oss alle. Vi lever ikke bare på at vi verdifulle som de vi er. Å mestre noe styrker også selvfølelsen. Men måtte jeg velge mellom hva barna mine skulle sitte igjen med, så er det en god selvfølelse. At de kjenner seg verdifulle for den de er. Også når de

får dårlige karakterer, om de er utrente og store, når de sliter psykisk, når de mister jobben, eller får en kronisk sykdom, et handicap. At deres verdi dypeste nede er bygget på hvem de er og ikke hva de kan og gjør.

Ingen kan stille bedre med vår selvfølelse enn Jesus. Gud er uforbeholden kjærlighet, og ingen har vist oss det som Jesus. Han som så de svake, og løftet frem de små: Barna, kvinner, de syke og utstøtte, tollere og syndere. Så folk ble overveldet og sa: Alt han har gjør er godt. Det han sier gjennom alt er: Du er elsket og verdifull som den du er. Kom til meg så vil jeg slippe deg løs fra det som binder. Ikke minst dine nederlag, synd og skam. På korset sonet jeg straffen for alt det vonde. Og jeg gjorde det fordi du er så høyt elsket og uendelig verdifull.

(Du vet väl om att du er värdefull)